

عفو بین الملل

بیانیه مطبوعاتی

۲۱ آذر ۱۳۹۷ - ۱۲ دسامبر ۲۰۱۸

AI Index Number: MDE 13/9567/2018

تحریف حقایق کشتار ۶۷ توسط مقامات دولتی وقت

عفو بین الملل به دنبال انتشار گزارش تحقیقی خود در خصوص کارزار سی ساله‌ی مقامات ایران برای ترویج اطلاعات خلاف واقع درباره کشتار زندانیان در تابستان ۱۳۶۷، امروز فایل [یک مصاحبه ویدیویی](#) با میرحسین موسوی که مربوط به آذر ۱۳۶۷ است را منتشر کرد. نخست وزیر وقت ایران در این مصاحبه به تحریف حقیقت این جنایت علیه بشریت دست زده است.

عفو بین الملل این ویدیو را در واکنش به بحث‌های عمومی که از زمان انتشار گزارش این سازمان در شبکه‌های اجتماعی در گرفته، منتشر کرده است. این بحث‌ها حول این موضوع بوده است که میرحسین موسوی و دولت او تا چه اندازه از اعدام‌های جمعی که در زندان‌های ایران از اوایل مرداد ماه تا اواسط شهریور ماه ۱۳۶۷ در حال وقوع بود، اطلاع داشته و چه نقشی در کارزار رسمی حکومت برای پنهان کردن حقیقت در ماه‌ها و سال‌های پس از کشتار ایفا کرده است.

در این مصاحبه که از تلویزیون ملی اتریش در تاریخ ۲۲ آذر ۱۳۶۷ پخش شده است، از میرحسین موسوی به طور مشخص درباره گزارش‌های مربوط به اعدام‌ها سوال می‌شود. او در پاسخ از هر گونه اشاره مشخص به اعدام‌ها پرهیز می‌کند و در عوض تمرکز خود را بر حمله‌ی مسلحانه سازمان مجاهدین خلق ایران می‌گذارد و می‌گوید که «ما آنها را سرکوب کردیم» بدون اینکه مشخص کند که دقیقا وقوع چه نوع سرکوبی را دارد تایید می‌کند. بدین ترتیب او سعی می‌کند که اعدام‌های مورد سوال را به عنوان پاسخی مشروع به این حمله جلوه دهد.

فیلیپ لوتر، مدیر تحقیقات بخش خاورمیانه و شمال آفریقا در عفو بین الملل گفت: «مصاحبه میرحسین موسوی با تلویزیون اتریش نشان می‌دهد که در سال ۶۷، او دست به ترویج همان روایت جعلی زده است که دیگر مقامات ایران برای دهه‌ها مطرح کرده‌اند تا این واقعیت را پنهان کنند که آنها دست کم پنج هزار مخالف سیاسی را ظرف چند هفته و در اقدامی هماهنگ و نظام‌مند برای پاک‌سازی مخالفان سیاسی، قهرا ناپدید کرده و به طور فراقضایی کشته‌اند.»

سال‌هاست که مقامات ایران در همه سطوح تلاش کرده‌اند با تمرکز بر حمله نظامی سازمان مجاهدین خلق به کشور در مرداد ۱۳۶۷ اذهان عمومی را از کشتار وسیع زندانیان منحرف کنند و از اقدامات خود به عنوان برخوردی ضروری با افراد دخیل در حمله نظامی دفاع کنند.

این در حالی است که ناپدید کردن‌های قهری و اعدام‌های فراقضایی وسیع صورت گرفته مصداق جنایت علیه بشریت است که تحت هیچ شرایطی قابل دفاع یا توجیه نیست. علاوه بر این، مقامات ایران هرگز نتوانسته‌اند توضیح دهند که چگونه ممکن است هزاران زندانی توانسته باشند از داخل زندان‌های فوق امنیتی کشور با اعضای مجاهدین خلق در خارج از کشور ارتباط برقرار کنند و در حمله نظامی این سازمان مشارکت کنند. شهادت‌نامه‌های جان به در بردگان کشتار همچنین تایید می‌کنند که در بازجویی‌های صورت گرفته توسط هیأت‌های مرگ در ماه‌های مرداد و شهریور ۶۷، اتهام همدستی مخفیانه با عملیات نظامی مجاهدین خلق مطرح نبوده است. ضمناً، قربانیان اعدام‌های گسترده نه تنها زندانیان مجاهد، بلکه صدها زندانی وابسته به سازمان‌های چپ و احزاب مخالف کرد نیز بوده‌اند.

سهم دولت میر حسین موسوی در حفظ فضای پنهانکاری پیرامون کشتار از این یک مصاحبه فراتر رفته است. از شهریور ۱۳۶۷ که اخبار اعدام‌های جمعی توجه بین‌المللی را به خود جلب کرد، وزرا و دیپلمات‌های ارشد دولت فعالانه کشتار را در مصاحبه‌های مطبوعاتی و در مکاتبات و مراودات خود با سازمان ملل انکار می‌کردند تا مسئولان این جنایت را از پاسخگویی مصون نگه دارند.

از جمله مقامات فعال در این زمینه افراد زیر بودند: **عبدالله نوری** وزیر وقت کشور، **علی اکبر ولایتی** وزیر وقت امور خارجه، **محمد حسین لواسانی** و **منوچهر منگی** معاون‌های وزیر امور خارجه به ترتیب در سال‌های ۶۸ و ۶۹، **سیروس ناصری** نماینده دائم ایران در مقر سازمان ملل در ژنو، **محمد جعفر محلاتی** نماینده دائم ایران در مقر سازمان ملل در نیویورک، **محمد مهدی آخوندزاده بستی** کاردار ایران در لندن و **محمد علی موسوی** کاردار ایران در اتاوا، کانادا.

عفو بین‌الملل در گزارش خود جزئیات مربوط به اقدامات این مقامات را تشریح کرده و نشان داده است که آنها چطور وقوع کشتار را از اساس انکار می‌کردند، گزارش‌های مربوط به اعدام‌ها را «پروگاندای سیاسی» می‌خواندند و یا ادعا می‌کردند که مرگ‌های گزارش شده در حین درگیری نظامی با نیروهای سازمان مجاهدین خلق اتفاق افتاده است. این مسئولان همچنین در پاسخ‌های رسمی خود به سازمان ملل متحد ادعا می‌کردند که برخی از قربانیان ثبت شده «جعلی» هستند و اصلاً «وجود خارجی ندارند» و یا زنده هستند و مشغول به «تحصیل در دانشگاه» یا «کار در جمهوری اسلامی ایران» می‌باشند، «به کشورهای خارجی پناهنده شده‌اند»، «در عراق اسیر جنگی هستند» و یا به «علل طبیعی» فوت کرده‌اند.

فیلیپ لوتر گفت: «تنها آمران و عاملان مستقیم کشتار نیستند که باید مورد تحقیقات کیفری قرار گیرند. با توجه به این که مقامات ایران همچنان از افشای سرنوشت و محل دفن کشته‌شدگان امتناع می‌کنند، همه مسئولان سابق و فعلی که با مشارکت در مخفی‌کاری و انکار به تداوم ناپدیدشدگی قهری هزاران قربانی کمک کرده‌اند، باید پاسخگو نگاه داشته شوند.»

از جمله افرادی که عفو بین‌الملل از آنها به عنوان مسئولان دخیل در کشتار نام آورده است عبارتند از: **علیرضا آوایی**، وزیر فعلی دادگستری، **مصطفی پورمحمدی**، وزیر سابق دادگستری و مقامات فعلی یا سابق در نهادهای دادستانی و قضایی، **ابراهیم رئیسی**، **مرتضی اشراقی** و **حسینعلی نیری**.

انکار مطلع بودن از کشتار

از سال ۱۳۸۸ که میر حسین موسوی به عنوان نماینده جناح اصلاح‌طلب دوباره وارد عرصه سیاست شد، واکنش‌های او به سوالات مربوط به کشتار ۶۷ غالباً با پرهیز از ارائه توضیحات و یا این ادعا که اعدام‌ها بدون اطلاع دولت وی صورت گرفته است، همراه بوده است. او بدین ترتیب سعی داشته است که قصور خود را در تلاش برای توقف اعدام‌ها، انجام تحقیقات و یا حداقل محکوم کردن علنی کشتار، توجیه کند.

با این وجود، اسناد موجود در آرشیوهای عفو بین‌الملل نشان می‌دهد که این سازمان مرتباً نگرانی‌های خود درباره گزارش‌های مربوط به اعدام‌های گسترده زندانیان را از زمان انتشار اولین درخواست «اقدام فوری» خود در تاریخ ۲۵ مرداد ۱۳۶۷ با مقامات ارشد دولت میر حسین موسوی، از جمله وزیر وقت دادگستری، **ابراهیم حبیبی** و وزیر امور خارجه، **علی اکبر ولایتی**، در میان گذاشته بود. عفو بین‌الملل ۱۷ درخواست «اقدام فوری» دیگر بین ۲۵ مرداد و ۱ دی ماه ۱۳۶۷ منتشر کرد و فعالان عفو بین‌الملل ده‌ها هزار نامه‌ی اعتراضی به دولت و سفرای ایران ارسال کردند. این سازمان همچنین در ۲۲ آذر ۱۳۶۷ یک اطلاعیه مطبوعاتی و گزارش منتشر کرد.

در داخل کشور نیز، خانواده‌های نگران زندانیان پس از توقف ناگهانی ملاقات‌ها در اوائل مرداد ۱۳۶۷ به نهادهای متعدد از جمله دفتر میر حسین موسوی برای پیگیری وضعیت عزیزان‌شان مراجعه کردند.

فیلیپ لوتر، مدیر تحقیقات خاورمیانه و شمال آفریقا در عفو بین‌الملل گفت: «علیرغم مواجهه با شواهد روزافزون جنایت، دولت میر حسین موسوی مکرراً در محکوم کردن کشتار و صدور دستور تحقیقات قصور کرد. این مسئله، به همراه انکارهای معوج و مغشوش مسئولان دولتی، حقیقتاً شرم‌آور است.»

میرحسین موسوی از سال ۱۳۸۹ خود قربانی بی‌رحمی نظام قضایی ناعادلانه حاکم بر ایران شده است و به همراه همسرش زهرا رهنورد و مهدی کروبی تحت حصر خانگی قرار گرفته است. عفو بین‌الملل مکرراً خواستار آزادی فوری آن‌ها شده است.

فیلیپ لوتر گفت: «همه مقامات سابق و فعلی که همچنان با کشتار ۶۷ به عنوان یک سرّ حکومتی برخورد می‌کنند، عملاً خود را در کنار کسانی که دست‌شان به خون آلوده است قرار می‌دهند. موعد پاسخ دادن آن‌ها به درخواست خانواده‌های رنج‌دیده برای دانستن حقیقت و دادخواهی سالهاست که به سر آمده است. آن‌ها باید فوراً هرگونه اطلاعاتی که درباره‌ی کشتار زندانیان و محل دفن آن‌ها دارند را منتشر کنند.»

*****

Note to editors: Journalists wishing to obtain copyright permission to broadcast the video clip of Mir Hossein Mousavi's interview with the Austrian Broadcasting Corporation (ORF) or to share the video on social media must contact ORF directly.

For more information or to arrange an interview, please contact: Sara Hashash, MENA Media Manager on sara.hashash@amnesty.org or +۴۴ ۲۰۷ ۴۱۳ ۵۵۱۱

Amnesty International's press office in London, UK, on: +۴۴ ۲۰۷ ۴۱۳ ۵۵۶۶ or press@amnesty.org twitter: @amnestypress